

Borba

Maribor, 29. marca 1934

Leto II.

 Posamezna številka Din 1.50 " Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
 za inozemstvo Din 10.— " Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26
 Telefon 29-70 " Poštni čekovni račun 15.546 " Izhaja vsak petek " Oglasi po tarifi

Štev. 13

Vstajenje delovnega človeka

V znamenju nacionalnega in socialnega preporeka - Dinamika sodobne evolucije premaguje statiko kapitalizma

Prijetne velikonočne praznike želita vsem naročnikom in čitateljem „Borbe“

Uredništvo in uprava

Samo na osnovi gospodarskega načrta se da rešiti socialna gospodarska kriza.

Gospodarski načrt nam bo omogočil doseči našo gospodarsko neodvisnost, da bomo koordinirali vse gospodarsko prizadevanje nekemu odrejenemu smotru, da bomo racionalizirali proizvodnjo, da bomo uvedli red v pravilnem razmerju dobrih, in da bomo z združenimi močmi države stanov in poendincev ustvarili nova materialna bogastva, brez katerih je splošno blagostanje nemogoče. Za nas je vprašanje nagle ustvaritve notranjih tržišč za naše poljske pridelke stvar našega gospodarskega obstanka in neodvisnosti. Ker so nam druge države zaprle svoje trge je mogoče našemu kmetske mu stanu pomagati samo z otvoritvijo notranjih tržišč za njegove pridelke. Zato moramo posvečati veliko skrb razvoju in napredku domače industrije in obrti. Toda to se da doseči edino z dobro organiziranimi in izvedenimi gospodarskimi načrti. Na osnovi gospodarskih načrtov je mogoče dati in industriji in obrti tak razmah, da ne bo rešeno samo vprašanje brezposelnosti, marveč bo to ugodno in koristno vplivalo tudi na naš kmetski stan. Toda nacionalni gospodarski načrt je odvisen od ureditve socialnih odnošajev med posameznimi delovnimi skupinami izključno le na temeljih:

socialne pravičnosti.

Narava se oživlja, potočki žubore veselo po dolinicah, ptički oznanjajo kot majhni heroldi prihod večno lepe Vesne. Brstje vidoma poganja in vonj pomladansko očiščene zemlje napolnjuje vse ozračje s tistim ozonom, ki ga kemija ne more spraviti v okvir niti ene same formule: z ono radostjo, ki jo občuti vsaka božja kreatura pod soncem. Pomlad je prišla in z njo so se upi razbičnega delovnega človeka podeseterili. V žilah polje dozdevno nova kri, srce se sliška pogumneje, mišice poigravajo v vseh refleksivnih smereh, človeku je nekam vse drugače, kljub težkemu bremenu gospodarske krize in mimo morečega, internacionalnega političnega tlaka vstaja obenem s praznikom Kristovega Vstajenja v simbolično izraženi obliki, tudi človek-čebelica k ovemu življenju.

In tudi drugače biti ne more. Zima je poosebljena statike, in kar velja za naravo, velja tudi za življenje narodov, ki so sedaj na tem, da pospravijo zadnje sledove umiranja, degeneracije in bolehanja. Pomlad je pa dinamika, živa razgibanost. Zima kapitalističnega in marksistično-materialističnega hladnega računa je končana. Še je na široki cesti narodov nekaj blatnega snega, še stoje po klancih kalne luže, toda vreme se polagoma spreminja, obetajo se kljub ostrim sapam tisti blagodejni sončni dnevi, ki jih tudi zadnje koprcanje raznih Metternichov in Bachov sodobnega socialnega previranja ne more več preprečiti. Še rotijo politične vedeževalke po raznih žurnalih in gazetah mili narod, naj ne veruje prekucniškim idejam nacionalno-socialnih ideologov, pa kaj pomaga vse to, če kapitalizem in marksizem z doslednostjo, ki ji ni primere, drvita v prepad, misleč, da bosta uničila bazo svoje dosedanje eksistence: prvi privatno lastnino, drugi individualno gledanje in soustvarjanje pri izgraditvi nacionalno-socialno fundirane države. Le žilavi vztrajnost nacionalno in socialno usmerjenih delovnih ljudi se imamo ob tem Vstajenju zahvaliti, da uničujoče delovanje teh obeh zablod človečanstva po židovski zaslugi ni uničilo zadnjih kilc novega življenja. Junakom novih tvorilnih idej se je zahvaliti, da miselnost Staviskaja in Stalina ni zmagala tudi v Nemčiji, ki je bila s strani komunistične Moskve spričo organizatorične sposobnosti nemškega naroda že dofočena kot nekaj »rasadnik« moskovitske kulture prolet-civilizacije. Roosevelt je v Ameriki postrigel vrhove milijarderskih dreves, ki so se zdrznila rasti v nebo. Postal je junak dneva, ko je slično kakor Hitler, nataknil slikajočemu kapitalističnemu zmažu nagobčnik svojih reform. V

Franciji silijo novi elementarni pojavi iz ljudskih plasti, čeprav se v svojem grobu obrača Aleksander Stavisky in prinaša prokletstvo stoterim in stoterim pismomkom preživelih

idej revolucije iz leta 1789. Po vsej Evropi, tudi Anglija ni izvzeta, se bje neviden, a zato tembolj gigantski boj med tajnimi silami potaplajočih se svetovnih nazorov ter med narodi, ki so zagledali bistvo dosedanje hipertrofije političnih sistemov in ideologij. Ves svet je v poročni bolečinah, se vije v krčih, vsaka nova faza pa pomeni delno zmagao idej nacionalnega gledanja in socialnega ustvarjanja človeka v svoji okolici.

Pomladansko je tudi naše upanje v boljšo bodočnost. Ni se nam treba bati ničesar. Zdravi razum našega delovnega človeka je že odtehtal in se nagnil v pravo smer. Demagogija, ki jo naši nasprotniki še uganjajo na vse načine, je podobna vodni sesalki, ki je zajela mesto vode že zrak. Korenine so podjedene, strupene rastline sovrašva in zavisti se že suše. Ljudje že pričenjajo uvidevati potrebo novega kolektiva, ki pa se bistveno razlikuje od moskovitskega. Kakor je naš narod že zavrgel pod vltom teh nužnosti vsak plehki in ceneni panslavizem Aksakova, prav tako je zavrgel tudi židovskemu svetovnemu gospodstvu podrejeni socialni program Lenina in Stalina. Iz Rusije ni prišla blagovest pred l. 1917, po tem nesrečnem

letu pa še manj. Vsak narod si je začel kovati svojo usodo sam. Francozi vidijo poslednjo nado v svojih bojevniki, Nemci v svojem narodnem socializmu, Flamci Belgije upirajo svoje oči v Joris van Severena, Ircem ima največ povedati general O' Duffy, Italjanom še zmiraj in nesporno Benito Mussolini, nam Slovencem pa brez dvoma tudi zdravo nacionalno-socialno gibanje, ki je našlo paralelnega izraza tudi v bojevniškem pokretu. Kar je pozitivnega, se je začelo zbirati z židano voljo, kakršno vidimo le pri ljudeh z bodočnostjo. Armada negativistov, nihilistov, boljševikov, patriot-patrijotov in supernacionalistov se že razkrajja v sleherni svoji razkropljeni edinici. Nad našimi glavami pa se vije prapor čiste ljubezni do domovine in naroda, naša mala vojska koraka, v smislu starega pravila, da ni važno, koliko nas je, nego kakšni smo. V tem in takem razpoloženju praznujemo prelomnico sedanosti in z globoko vero naših dedov, ki je bila prav Slovencem opora v najhujših časih, se klanjamo tudi Njemu, ki je bil bičan, ki je trpel in visel na križu za vse človeštvo. On nas spominja na žrtve, ki so potrebne, če hočemo priti do končne zmage.

Iz črnih revirjev ...

Trpljenje naših rudarjev še ni priklopelo do vrhunca

Pomlad prihaja v deželo. Vsak človek se je veselil, le rudar v sedanjih časih in okolščinah trepeta pred njo. Pomlad je čas, ko se naročila premoga krčijo, pomlad je čas, ko se sklepajo pogodbe za dobavo premoga železnicam, pomlad je čas redukcij v rudarskih revirjih in pomlad je čas bede, trpljenja in obupa za rudarja in njegovo družino.

Napeto smo pričakovali letošnjo pomlad. Pričakovali smo, kdaj se pojavi prvi glas ali znak novih udarcev, namenjenih hrbtu rudarja. Dočakali smo prvi signal. Prav na kratko je neki dnevnik namignil na to in ta migljaj je mahoma razburil in vrgel v trepet prebivalstvo črnih revirjev. Da, ono ve, da so se v preteklih letih rudarske krize vedno uresničile one slabe vesti, ki so se pojavile v kolonijah nenadno, da nihče ni vedel, kedaj in odkod. Včasih je planila odkod tudi vedra vest, polna nade, toda nikdo ji ni verjel.

Tako je naše razpoloženje ob nastopu pomladi. Slutimo, da se nam obetajo še slabši časi. Pa smo mislili, da je trpljenje že priklopelo do vrhunca!... Še premalo krvi in življenske moči smo dali tujemu kapitalu. Hoče je še več, hoče najbrže vso! Ali se bo oblast temu uprla?... S čim bomo branili lastno zemljo, ko jo ta tujec napade z oboroženo roko? Kaj bomo dali domovini, ko nam odteka življenje v požrešna žrela tujega velekapitala? Mar naše okostnjake?

V temnih rovih ob oglušujočem hrupu tresilnih drč, mozeg pretresujočem ro-

potu odkopnih kladiv stiskamo pesti v onemoglem obupu. Pozableni smo v naših črnih grobovih! Nikdar nismo imeli nič dobrega, sedaj pa nam odvzemajo še delo, ono težko, smrtno nevarno delo, globoko v drobovju zemlje. Še to nam torej vzemite in ostalo nam bo golo življenje... toda... za tega se bomo borili, borili obupno, kot se bori za svoj obstanek vsako živo bitje. Nismo tiste vrste ljudje, ki si v obupu jemljejo življenje. Vse naše življenje je boj na življenje in smrt, boj z zemljo za njene zaklade. Stokrat hujše pa se bomo borili za svoje življenje...

Toda ne! Velekapital nam ne mrtli vzeti življenja. Kaj neki bi mu naša smrt koristila? Ne, on nas samo trenutno ne rabi. Saj vendar ni treba takoj misliti na smrt. Ostane še beračenje in s tem se lahko človek končno še tudi preživi. Da, tovariši, berači-malharji naj postanemo! Če se bomo kot taki raztresli po svetu, bo vsem prav. Ej, kako radi bi mnogi gospodje videli, da tisti, ki smo postali nepotrebni, zapustimo naše domove v črnih revirjih ter se porazgubimo po svetu! Ali se nas bojite, gospodje? Ali pa vas morda peče vest, ko nas morate kot žive priče vaše pohlepčnosti za zlatom gledati izmozgane in sestradane? Ne! Vesti nimate in mi nismo tako navivni, da bi v to verjeli.

Dragi naš osvoboditelj! Primorci ali kaj drugega?

K Vašemu lepemu jubileju, k Vašemu 60. rojstnemu dnevnu blagovolite sprejeti skromne in najvdanejšje čestitke nas mlajših in mladih, ki smo vsi Vaši, v zboru Vaših junaških borcev, s katerimi ste žilavi strateg in prvi slovenski general odrešili naš Maribor in zeleno Podravje. Če bi Vas ne bilo, ne bilo bi tudi nas, ki smo danes strnjeni, složni in neustrašni v močnih vrstah in čakamo na Vaše povelje, da očistimo tisto zemljo, za katero ste Vi in Vaši borci kri prelivali in žrtvovali življenje. Ob Vašem jubileju pošiljamo v nebo vročo molitev, naj Vam On, ki Vas je poslal odrešiti našo zemljo, izpolni vse Vaše želje in naj nam Vas ohrani še dolga leta. Svečano Vam pred vso javnostjo prisegamo: Pokorščino in Zvestobo! Gospod general, ukažite, in zgodilo se bo...

GENERAL MAISTER.

»Na noge dečki, meč v roke!
Ne damo svete te zemlje!
Za vedno Maribor bo naš,
veli to vam poveljnik vaš!

Slovenski sem jaz general,
do zmage vas bom popeljal!

Za mano stopajte krepko,
svoboda vam plačilo bo,
pestil nas več ne bo sovrag,
je konec zdaj germanskih tlak!

Slovenski sem jaz general,
do zmage vas bom popeljal!

Kdor ljubi dom in narod svoj,
pohiti urno za menoj!
Napočil nam je svetli dan,
na plan, vi borci, vsi na plan!

Slovenski sem jaz general,
do zmage vas bom popeljal!

»O, vodja naš, vsi Tvoji smo,
vsi v boj te srčno spremimo,
da srečen bo naš rod, naš dom,
popelji nas med bojni grom!

Slovenski ti si general —
do zmage vas bom popeljal!

GENERALU RUDOLFU MAISTRU ob 60-letnici.

»Lieber rauchgeschwärtzte Trümmer
als ein windisch — Maribor...«

Pastor Mahnert v Norbert
Jahnovi »Marburger Zeitung«.

»Rajše hočemo požgane razvaline
kot slovenski — Maribor!
bil klic je suženjske davnine,
ko na Jugu je medlel Svobode zor...

Nas vodila je kultura tujih zvezd,
zajeta v trpkih vekov blodnje sanje,
Kajnov greh uničil je zatišje gnezd
in sveto zemljo je zajelo kruto klanje

A Bog, ki vojne vodi in krivico sodi,
poslal med nas je Svojega moža:
Maistra generala, ki tuji je gospod,
izdal utripe tihe našega srca:

»Rajše hočemo požgane razvaline
kot da pustimo tujcem Maribor,
vsem minile bodo že skomine,
ko spet nastopi njegovih borcev zbor!«

Maistrov borec.

NAJLEPŠA ČEDNOST JE ZVESTO
BA DO TUVINI IN ČASTNI PE

V 11. številki »Pohoda« se je neki dobro znani »nesebični« nacionalni delavec obregnil ob Primorce, češ, da so nekateri, ki neprestano povdarjajo in podčrtavajo svojo primorsko kvaliteto in stavlajo to kvaliteto v nameravano nasprotje napram takozvanim Kranjcem in Štajercem, ki smo jim vsem skupaj premalo nacionalni in smo sposobni le za to, da bi se vsedli v šolske klopi in poslušali nauk o nacionalizmu ter nacionalnem delu iz njihovih ust.

Vemo sicer, da bi poslušanje tega nauka pri gosp. člankarju prav nič ne zaleglo, ker iz »zamorca« je pač zelo, zelo težavno napraviti belca in je sploh ne-hvaležno delo. Prepričani pa smo, da je tega nauka potreben in mu ne bi škodilo, če bi se hotel po njem ravhati. Poslušati bi ga moral pa prav iz ust primorskih Jugoslovancev — ne iz ust Primorcev, ker teh ne poznamo v pogledu narodnosti — ki so dokazali svojo jugoslovansko prepričanje z bojem in trpljenjem. Italijanski sodni akti lahko dokažejo, kaj in kdo so ti Primorci. Poznajo jih laške ječe in konfinacijski tabori, poznajo jih policijski agenti Italije, ki bi jih radi in z veseljem sprejeli in gnali v okovih v temnico. In to ne radi tega, ker so Primorci, temveč zato, ker so se borili in se še borijo za pravo, brezkompromisno jugoslovansko idejo.

More li pisec napada na Primorce pokazati kaj sličnega? Dosedaj nam ni znano, da bi se kdaj izpostavil nevarnosti radi in za idejo.

Njegov napad je dobro preiščeno in zvito podpihovanje mase k sovražnemu razpoloženju proti nesrečnikom, ki so izgubili vse radi svoje narodne zavesti in značajnosti, proti žrtvam fašističnega nasilja, katere itak nerazsodna masa že dolži, da so krivi gospodarske krize v državi. Načel pa je tudi vprašanje pokrajinske opredelitve, o katerem v isti sapi trdi, da je že likvidirano.

Zakaj ne bi raje odgovoril na očitke proti Oblastnemu odboru, iznešene od opozicije na sestanku, ki se je nedavno vršil v kolodvorski restavraciji? Ali res nima drugih argumentov? Morda pa misli, da bo javnost verjela, da je sedanjí spor med člani NO v ljubljanskem oblastnem okrožju res spor med Kranjci in Primorci? Na preveč lahek način meni likvidirati zadevo.

Zadeva je bolj važna in pereča. Gre

predvsem za to, da se ne izkoristi ideja pokreta v osebne in strankarske svrhe. Tu je jedro vprašanja. Ker je že »Pohod« v svoji 8. številki pisal, da je NO »večno mlada, vedno kipi in vre ter meče iz sebe vse, kar ni čistega in dobrega v njej«, bo mogoče pisec članka razumel, zakaj se bori opozicija proti nekaterim gospodom, v obrambo katerih je tako nerodno uporabil svoje inteligenčne zmožnosti. Torej ne vprašanje Primorcev in Kranjcev, marveč vprašanje zaupanja v voditelje pokreta v ljubljanskem Oblastnem okrožju.

Prav zato, ker NO »ni pokret osebnih firm, uglednih ličnosti ter boleštnih ambicij, marveč pokret živega, življenja polnega, za samoobrambo sposobnega in voljnega naroda«, ne smejo biti voditelji bolešno ambiciozni, temveč morajo biti neoporečno moralne in politične preteklosti, kajti ni res, da »posameznik ne pomeni ničesar« pri NO. Posameznik lahko mnogo koristi pokretu, še več pa mu lahko škoduje, če je njen visok funkcionar, pa ne deluje v njegovem pravcu. Baš to je zabloda nekaterih gospodov, da istovetijo NO s seboj, kar ne bi smeli po njihovi lastni izjavi.

Ideja postane živa šele, ko se je oprimejo ljudje, verujejo vanjo in se zanjo borijo, drugače je ideja mrtva. Če se pa za idejo navidezno borijo ljudje s sebičnimi nameni, koristolovci in koritarji, pomeni za idejo marsikaj slabega in včasih udejstvovanje takih ljudi zamori pokret, ki je bil zastavonoša ideje.

NO se bo očistila sama od sebe vseh nečistih elementov, če so se in se bodo vrinili v njo, tudi če se bodo ti elementi še huiše branili čiščenja. In to dejstvo nam je porok da bo vsak pošten Jugoslovanc smatral poštene Primorce kot sebi enakovredne Jugoslovane, ker so si priborili to pravico z bojem proti sovražnikom jugoslovanskega naroda, ne pa kot goste, katerim gosp. člankar nekako milostno dovoljuje kot v svobodoljubni Jugoslaviji. Prepričani smo tudi, da je velika večina naroda drugačnega mnenja o Primorcih, kot pa pisec članka in to nam je v uteho in zadoščenje.

Da pa ne bo mislil člankar, da se morda potegujem za kakšno odborniško mesto, ali celo ono ljubljanskega župana, mu zaupno povem, da nimam za take funkcije potrebne kvalifikacije niti ambicije.

Primorc.

Odgovor na odgovor

Igračkanje z resnimi problemi

Pričakovali smo odločnejšega odgovora in ne zmedene izjave zaprepasčenega. Kaj ne, težko je bilo odgovoriti. Saj je zvenelo, kakor prisiljeno priznanje, otepajoče se v besedni igri in v nervoznem kriljenju s stavki. Tako se nam je mimo drugega očitalo, da smo trdili o finančni odvisnosti Zveze, med tem, ko smo ugibali, kdo jo bo rešil.

Stil članka spominja na razdraženo žensko naravo, n. pr.: način sramežljivosti, ki diha iz vrstic. Posebno ženska pa je končna gesta: najti krivca izven sebe. O Efiialtu smo slišali kot o klasičnem tragedu, ki so mu naredili Grki krivdo svoje izgube — da opravičijo svojo nemoč, so ga obsodili za izdajalca.

In kaj neki smo izdali, ko pa ZMJ v zadnji številki vse demantira? Sploh pa je reflektiranje na lažimoralo, apel na ljudi, vtesnjene v predsode, danes nesodobno. Žongliranje z izdajstvom ter značajnostjo (zadnjega se ni izpisalo) spada v spovednico. Ne čutimo se krivce, da bi se v zadnjem zagovarjali in ne najdemo faktorja, ki bi bil za tako terjatev kompetenten. Torej dovolj o tem. Postavili bomo svojo kritiko na stvarnejšo podlago:

Glede inteligenčne borze dela je jasno, da bi naj bila žarišče vsega delovanja ZMI. Po njenem delovanju lahko sodimo življenje vse organizacije. N. pr. je nekoč tajnik NSZ ujnjo

bil je odgovor, da je treba takšno željo javiti teden dni prej, ker to ne gre tako hitro. — Drugi primeri, ko so delodajalci čakali po nekaj tednov, tudi po mesec dni na odgovor. Seveda so bila med tem prosta mesta že oddana. (Spomnite se raznih instrukcij, službenega mesta v Nabavljalni zadrugi, službe prefekta v Banovinskem dečjem domu itd.) Borza kot taka, je za pozitivno uradovanje absolutno nemogoča. S to trditvijo ne dolžimo nikogar, ker v teh in takšnih razmerah drugače biti ne more.

Na Zvezinih legitimacijah je zagotovljena posameznim krožkom popolna avtonomija. Na legitimacijah, ki imajo še marsikaj čudovitega. In je dvetretjinska večina članov učiteljev, katerih je med brezposelnimi tudi po splošnih statistikah dvetretjinska večina — v Mariboru. V ostalem pa je nekaj članstva ZMI že uslužbenega. Javne podpore so prišle večinoma za učiteljski krožek. Tako je n. pr. lani v septembru poslalo mariborsko učiteljsko društvo Din 1000.— ter izrecno naglasilo: za podporo brezposelnim učiteljskim abiturijentom! Ta vsota pa se ni uporabila za podpore, marveč za administrativno delo vodstva ZMI. Sploh je zadnji sklep seje matičnega vodstva, da se ukine finančna avtonomija posameznih krožkov. Zanimivo, kaj ne? Torej se naj denar namenjen za podpore, nadalje uporablja za tiskovine, papir itd.

Dosedaj nam je znan le en primer.

